

En Efterlysning.

*Til Medlemmerne af „Historisk Samfund
for Sorø Amt“.*

I Juni 1953 bevilligede Undervisningsministeriet af „Videnskabsfonden“ et Beløb paa 50.000 Kr. til en Undersøgelse af de ejendommelige, religiøse Vækkelser, der flere Steder i Landet rørte sig blandt Almuen i Tiden mellem 1780 og 1850, altsaa før den indre Mission og Grundtvigianismen satte deres Præg paa det kirkelige Liv.

Denne Undersøgelse, som vi har taget Initiativet til, skal naturligvis være videnskabelig forsvarlig, d. v. s. den skal først og fremmest bygge paa skriftlige Optegnelser fra dem, der var med i Vækkelsen, eller fra Folk, som havde nær Berøring med de vakte. Derfor er de Aktstykker, der opbevares i de offentlige Arkiver og Biblioteker, af stor Betydning. Her findes Breve til og fra kendte Personer omhandlende de vakte, Indberetninger til Biskopper og Amtmænd, Politiforhør etc.

Men det er ogsaa muligt, at der endnu *udenfor* Arkiverne, nemlig i Huse og Gaarde i de Egne af Landet, der har været berørt af Vækkelsen, findes værdifuldt Materiale til Belysning af Vækkelsernes Historie. Dette Materiale er aldrig eftersøgt eller samlet i sin Helhed. Det er derfor naturligt, naar Vækkelsernes Historie nu skal skrives, at samle dette spredte Materiale og bede Medlemmer af Amternes historiske

Samfund være behjælpelige ved Indsamlingen. Et indgaaende Lokalkendskab er naturligvis nødvendigt, for at en saadan Indsamling kan give Udbytte.

Vi henvender os først til Medlemmerne af „Historisk Samfund for Sorø Amt“. Paa Grevskabet Holsteinborg rørte der sig nemlig fra 1830 en stærk og ejendommelig gudelig Vækkelse, der hurtigt bredte sig til store Dele af Sydvestsjælland, og som paa afgørende Maade kom til at præge det religiøse Liv i næsten hele Sorø Amt. En Del offentlige og private Optegnelser vedrørende denne Vækkelse henligger i Rigsarkivet og paa Landsarkivet for Sjælland samt paa det kongelige Bibliotek, men hvor meget ligger der endnu i Huse og paa Gaarde i Sorø Amt? Det vilde vi meget gerne have Klarhed over. Meget Materiale er givet gaaet til Grunde ved Brande og Oprydninger, og det er sikkert i sidste Øjeblik, at man samler sammen, hvad der endnu findes, for at ikke alt skal gaa tabt.

Vi gør opmærksom paa, at *alle* Optegnelser vedrørende Vækkelsen har Interesse. Først og fremmest gælder det naturligvis Breve, Dagbogsoptegnelser og Levnedsskildringer, om saadanne findes. Men ogsaa Bibler, Salmebøger og Andagtsbøger, som tydeligt har været anvendt af de vakte, er af stor Betydning. Det samme gælder Stridspjecer fra Samtidens religiøse Fejder. Skulde der findes Tegninger eller Fotografier af de vakte, vil de blive modtaget med stor Interesse. Det indsamlede Materiale kan sendes til „Haandskriftafdelingen, Det kongelige Bibliotek, København K.“. Der er ikke Tale om, at Ejendomsretten til det indsamlede Materiale overgaar til Biblioteket ved Indsendelsen. Det tilbagesendes, naar det er gennemset. Intet vil blive offentliggjort uden Ejerens Til-

ladelse, og, om det ønskes, vil der blive meddelt Kvittering for det indsendte. Skulde Tydningen af Haandskrift volde Vanskeligheder, beder vi Dem alligevel indsende, hvad der findes. Hvis Skolearkiverne eller Præsteembedernes Arkiver indeholder Oplysninger, vil vi meget gerne have Meddelelse herom; skulde der i Sognet være Personer, der har syslet med denne Vækkelse og derfor har et godt Kendskab til den, vil vi være interesserede i at komme i Forbindelse med dem. Personlige Henvendelser bedes rettet til en af os undertegnede eller til Pastor Knud Banning, Holmens Kirke, København K., der leder denne Indsamling.

Saavidt vides er det første Gang, at en større Indsamling af historisk Materiale finder Sted efter de Retningslinier, der her er angivet. Indsamlingen, der ogsaa vil blive bekendtgjort i Radio og i Dagspressen, vil blive fulgt med stor Interesse, og dens Resultat være vejledende for flere paatænkte Indsamlinger i andre Dele af Landet. Og Resultatet vil i høj Grad afhænge af den Interesse, som De viser den. Vi beder derfor om Deres Støtte.

Med venlig Hilsen

P. G. LINDHARDT,

Professor, Dr. theol.,

Dr. Margrethesvej 65, Aarhus.

HAL KOCH,

Professor, Dr. theol.,

Krogerup Højskole, Humlebæk.

Aarhus og København i August 1954.